

Номінація «Дошкільна і позашкільна освіта»

1. Комплексна науково-прикладна робота «Освітня технологія «Радість розвитку» – партнерська взаємодія дорослих та дітей»

Суб'єкт висування: **Національна академія педагогічних наук України**
Авторський колектив у складі:

Піроженко Тамара Олександрівна – доктор психологічних наук, професор, Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, завідувач лабораторії психології дошкільника;

Ладивір Світлана Олексіївна – кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник, заслужений працівник освіти України, Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, науковий кореспондент лабораторії психології дошкільника;

Хартман Олена Юріївна – кандидат психологічних наук, Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, старший науковий співробітник лабораторії психології дошкільника.

Анотація роботи

Теоретична та практична значущість комплексної науково-прикладної роботи «Освітня технологія «Радість розвитку» – партнерська взаємодія дорослих та дітей» визначається тим, що розроблено, науково обґрунтовано та забезпечено навчально-методичною літературою (серії видань: «Дитина замовляє розвиток», «Світ дитячої гри», «Ціннісні орієнтації дитини у дорослому світі», «Вчимося жити разом») оригінальну освітню технологію взаємодії дорослого з дитиною дошкільного віку «Радість розвитку», в якій розвиток базових здібностей дитини дошкільного віку та цілісність психологічних досягнень у сфері емоцій, пізнавального розвитку та вольової регуляції діяльності й поведінки дитини виступають пріоритетними індикаторами особистісного зростання.

Представлена освітня технологія характеризується гуманістичною і психотерапевтичною спрямованістю, базується на утвердженні в житті дорослих і дітей загальнолюдських та національних цінностей, сприяє реалізації потреб дитини на основі індивідуальної траєкторії розвитку з урахуванням вікових можливостей.

Інноваційний досвід впровадження психологічно обґрунтованої освітньої технології «Радість розвитку», критерієм оцінки якої виступає творчий розвиток та особистісна зрілість дитини, системно об'єднує цілеспрямовані зусилля всіх суб'єктів освітнього простору та привносить у практику освіти нову якість:

взаємозв'язок науки та практики суспільного дошкільного виховання;

координованість та співпраця з усіма партнерами, які забезпечують оптимальний та успішний розвиток дитини на етапі раннього дитинства (єдність виховних впливів сім'ї та закладу дошкільної освіти);

гнучкість, стійкість та адаптивність вибору форм та методів навчально-виховної роботи педагогів, який спирається на індивідуальний потенціал дитини та дитячої групи.

Реалізація розробленої технології психолого-педагогічного проектування взаємодії дорослого з дитиною «Радість розвитку», яка забезпечує розвиток творчого потенціалу та життєвих компетенцій всіх учасників освітнього простору дошкільної освіти (дітей, батьків вихованців, педагогів, науковців) відбулася в 11 областях України (Київській, Житомирській, Сумській, Волинській, Вінницькій, Хмельницькій, Миколаївській, Чернігівській, Луганській, Запорізькій, Івано-Франківській), що забезпечує наступність між дошкільною та початковою ланками освіти.

Комплект основних публікацій за темою комплексної науково-прикладної роботи налічує 25 робіт науково-методичного та розвивально-дидактичного характеру для забезпечення стратегії цілісного та гармонійного розвитку зростаючої особистості.

2. Освітня технологія «Комплексний розвиток фізичних і розумових здібностей дітей старшого дошкільного віку з пріоритетним використанням інтегрально-розвивальних м'ячів у процесі фізичного виховання»

Суб'єкт висування: **Львівський державний університет фізичної культури**

Авторський колектив у складі:

Пристапа Євген Никодимович – доктор педагогічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, академік Української академії наук, Львівський державний університет фізичної культури, ректор;

Виноградський Богдан Анатолійович – доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор, член-кореспондент Української технологічної академії відділення «Сучасні біомеханічні технології», Львівський державний університет фізичної культури, завідувач кафедри стрільби та технічних видів спорту;

Петрина Роман Львович – кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, Львівський державний університет фізичної культури, декан факультету фізичного виховання;

Пасічник Вікторія Михайлівна – кандидат наук з фізичного виховання та спорту, Львівський державний університет фізичної культури, старший викладач кафедри спортивних та рекреаційних ігор.

Анотація роботи

Актуальність теми. Дошкільний вік – найбільш відповідальний етап розвитку організму та один із найважливіших у становленні особистості людини. У цей період закладаються основи здоров'я, повноцінного фізичного розвитку, фізичної підготовленості, відбувається стабілізація біологічних

передумов особистісного розвитку, формування психічних процесів (В. К. Бальсевич, 2000; Е. С. Вільчковський, О. І. Курок, 2004; М. В. Савчин, 2005; В. С. Мухіна, 2006; Е. Я. Степаненкова, 2006; Н. В. Москаленко, 2011), а найкращі умови для цього створюються в процесі фізичного виховання. Фізичне виховання є особливим видом діяльності, у процесі якої можливе створення оптимальних умов для комплексного розвитку всіх складових цілісної особистості (Б. М. Шиян, 2004; Л. В. Волков, 2008; І. В. Стародубцева, 2010; Т. Ю. Круцевич, 2012; Н. Є. Пангелова, 2014).

Невід'ємною частиною розвитку освітньої системи є удосконалення процесу фізичного виховання підрастаючого покоління, саме це вимагає необхідність пошуку нових організаційних форм. У ході проведення теоретичної та експериментальної роботи нами було доведено, що одним із інноваційних напрямків у контексті вищевикладеного є перспективний і давно назрілий у фізкультурно-спортивній галузі підхід, який полягає в екстраполяції ігрових засобів фізичної культури на інші навчальні заняття (розвиток мовлення, математика, екологія тощо), які розкриваються в рухливо-дидактичних завданнях у навчанні дошкільнят. Саме за допомогою засобів фізичної культури підкреслюється цілісність освіти, де фізична культура виступає стрижневою й зв'язною ланкою.

Водночас, необхідно відзначити недостатню розробленість механізмів педагогічного впливу, спрямованого на інтегроване вирішення завдань фізичного й розумового вдосконалення дітей старшого дошкільного віку за допомогою спортивного інвентарю з дидактичною символікою. Це важливо у зв'язку з тим, що однією з умов розвитку особистості дитини старшого дошкільного віку є активна взаємодія з предметним світом (С.Л. Рубінштейн, 2000; Л. С. Виготський, 2003; Ж. Л. Козіна, О. Г. Лахно, 2011).

Отже, проблема дидактичного забезпечення комплексного розвитку фізичних і розумових здібностей дошкільників у процесі фізичного виховання є недостатньо вивченою, але вкрай необхідною у світлі сучасних вимог, що й зумовлює актуальність роботи.

Мета роботи – обґрунтувати й розробити організаційно-методичні засади фізкультурно-оздоровчих занять із пріоритетним використанням інтегрально-розвивальних м'ячів для комплексного розвитку фізичних і розумових здібностей дітей старшого дошкільного віку.

Наукова новизна отриманих результатів:

уперше доведено взаємозумовленість між розвитком дрібної моторики й компонентами розумової сфери дітей 5 років, що визначається наявністю взаємозв'язків між показниками рухових тестів і когнітивних процесів;

уперше розроблено структурну модель комплексного розвитку фізичних і розумових здібностей дітей старшого дошкільного віку в процесі занять фізичними вправами з пріоритетним використанням інтегрально-розвивальних м'ячів;

уперше обґрунтовано зміст та організаційно-методичні засади технології комплексного розвитку фізичних і розумових здібностей дітей старшого дошкільного віку.

Практичне значення отриманих результатів полягає в розробці технології комплексного розвитку фізичних і розумових здібностей дітей старшого дошкільного віку з пріоритетним використанням інтегрально-розвивальних м'ячів та впровадженні її в навчально-виховний процес; у розробці змісту ігрових вправ, рухливих ігор та естафет, спрямованих на комплексний розвиток фізичних і розумових здібностей дітей старшого дошкільного віку із використанням інтегрально-розвивальних м'ячів. Результати дослідження впроваджено в навчально-виховний процес дошкільних навчальних закладів м. Львова; у навчальний процес Львівського державного університету фізичної культури при викладанні дисциплін «Теорія і методика рухливих ігор» та «Теорія і методика фізичного виховання», що підтверджено відповідними актами впровадження.

Публікації. Результати роботи викладено у 21 науковій праці, із них 1 захищена дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту Пасічник В. М., 1 навчальний посібник з грифом МОН України, 13 статей опубліковано в наукових фахових виданнях (із них у фахових виданнях України – 11, у закордонних періодичних виданнях – 2, з них 1 внесена до бази даних Scopus), 5 статей – у інших виданнях та 1 свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір.